

Проблеми та перспективи розвитку хореографічного мистецтва в контексті Болонського процесу/ гол. редак. Чуба В. В. – Херсон, 2015. – С. 254-260 (збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції)

УДК 78: 792.8:378

О.В.Філенко

ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МУЗИЧНОГО СУПРОВОДУ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З ХОРЕОГРАФІЧНИХ ДИСЦИПЛІН

Сьогодні в роботі концертмейстера хореографії, окрім володіння музичним інструментом, все частіше вимагається вміння користуватися технічними засобами забезпечення музичного супроводу до занять. Розвиток технологій значно розширив можливості концертмейстера, але й зумовив необхідність набуття ним нових навичок та знань. Як правило, необхідність використання приладів для відтворення фонограми виникає в процесі роботи над хореографічними етюдами або під час постановки та відпрацювання концертних номерів.

Донедавна найзручнішим засобом відтворення фонограм був касетний магнітофон. Він мав ряд переваг перед іншою аудіотехнікою, яка використовувалася в той час (електорофон, катушечний магнітофон). До таких можна віднести його мобільність (через невеликі габарити і вагу), відносно тривалий ресурс аудіоносія (компакт-касети), а також можливість копіювання фонограми за допомогою іншого магнітофону (з появою двокасетних моделей необхідність використання іншого пристрою для створення копії запису відпала). Разом з тим касетні магнітофони мали ряд недоліків, що спричиняли незручності під час роботи з ними. Насамперед, через невисоку якість механічної частини недорогих моделей, які здебільшого використовувались у хореографічних класах, відбувалося пошкодження (“зажовування”, обрив) магнітної стрічки, що призводило до суттєвого погіршення якості звучання фонограми, а у деяких випадках навіть робило подальше використання касети неможливим. Відсутність у переважної більшості моделей лічильника стрічки сильно ускладнювало пошук необхідного фрагменту фонограми.

З появою цифрових технологій запису та відтворення звуку великої популярності набули програвачі компакт-дисків. Беззаперечною перевагою цифрової аудіотехніки стала, насамперед, досконала якість звучання

фонограми. За допомогою тайм-коду, який відображається на дисплеї програвача, з'явилась можливість оперативно знаходити будь-які фрагменти фонограми, що суттєво зменшило втрату часу, яка неминуче відбувалася під час роботи з касетним магнітофоном. Ще одна принципова перевага використання цифрових форматів звукозапису - це можливість дублювання фонограми без втрати якості звучання копії. Безумовно, компакт-диск програвачі – це крок уперед, але й у роботі з ними були певні незручності. По-перше, робоча поверхня компакт-диску в процесі частого використання неминуче пошкоджувалась, на ній виникали подряпини, у разі неакуратного користування залишались відбитки пальців. В решті решт лазерний промінь переставав коректно зчитувати фонограму. Ця проблема легко вирішувалась за допомогою резервної копії аудіозапису. Але використання компакт-диск програвача в танцювальному класі мало інший суттєвий недолік – під час виконання хореографічних номерів, особливо масових, виникала досить амплітудна і, що найбільш суттєво, ритмічна і тривала вібрація підлоги, що спричиняла сбій у роботі складної механіки програвача (в більш досконалих моделях цю проблему було вирішено, за допомогою антишокового буферу пам'яті). Пристрій доводилося ізолювати від вібрації і найчастіше для цього його тримали у руках, що не додавало зручності у роботі з ним.

Більш зручним стало використання у якості носія аудіо даних карти пам'яті. Пристрої, що використовуються в цьому випадку конструктивно позбавлені будь-якої механічної складової і нечутливі до вібрації. Але це не єдина перевага флеш-програвачів перед компакт-програвачами. По-перше, фонограми, що зберігаються на карті пам'яті не пошкоджуються в процесі роботи з ними. По-друге, об'єм пам'яті сучасних флеш-карт в разі перевищує об'єм даних, що може бути розміщений на компакт-диску, а з огляду на те що в останнє десятиліття набули широкого вжитку такі алгоритми компресії аудіоданих як mp3, ogg, ac3, wma та багато інших, можна впевнено стверджувати, що на одній флеш-карті може бути розміщена вся фонотека кафедри. Незручністю в роботі з картою пам'яті в якості аудіоносія може стати малоінформативний дисплей програвача, який ускладнить пошук потрібної фонограми, особливо якщо вони зберігаються у численних каталогах. Якщо швидкість роботи флеш-карти невисока, можуть виникати такі некритичні негативні явища як незначна затримка початку відтворення фонограми та деяке зменшення швидкості пошуку фрагменту в середині запису. Ще однією прикритою може стати нездатність конкретного програвача розпізнавати кирилицю, і якщо фонограми поіменовані саме за допомогою неї – на дисплеї будуть відображатися незрозумілі символи, і орієнтуватися у фонотеці буде важко. Щоб уникнути такої ситуації доречно

буде перейменувати фонограми латинськими символами.

Вище згадані недоліки використання флеш-програвача можуть бути усунені шляхом застосування в якості джерела аудіосигналу портативного комп'ютера (ноутбука, нетбука, планшета, смартфона). Інтерфейс програм, за допомогою яких здійснюється відтворення аудіозапису дозволяє здійснювати швидкий пошук потрібної фонограми, миттєво переходити до будь-якого її фрагменту, компонувати записи у бажаному порядку, використовувати режим повтору потрібного уривку і т.п., що дуже спрощує роботу концертмейстера. Через невелику потужність власних динаміків таких приладів їх доцільно використовувати у комплексі з активними (обладнаними підсилювачами звукової частоти) акустичними системами, які під'єднуються до джерела сигналу за допомогою спеціального кабелю. Така конструкція може забезпечити цілком достатній для роботи в хореографічному класі рівень гучності.

Сучасні технології не тільки роблять зручнішою та ефективнішою роботу концертмейстера, але й значно розширюють можливості хореографа під час пошуку музичного матеріалу для хореографічних композицій. Глобальна мережа Інтернет забезпечує доступ до необмеженого архіву звукозапису. Викладач має можливість порівнювати трактовки обраного ним твору, запропоновані різними виконавцями, співставляти варіанти інструментовок та аранжувань. Також комп'ютерні технології забезпечують у разі потреби можливість редагування аудіозапису. Постановник на свій розсуд може внести корективи до фонограми (скоротити її, зробивши купюру, змікширувати її з іншою фонограмою, змінити темп її відтворення, не змінюючи при цьому тональність (що було неможливим за часів використання аналогових носіїв), редагувати гучність звучання фрагментів запису і т.і.). Сучасні комп'ютерні програми надають користувачеві безліч можливостей в роботі із аудіоматеріалом, обмежених, хіба що, його фантазією.

У випадку, коли фонограма, обрана хореографом є унікальною та існує в єдиному екземплярі на аналоговому аудіоносієві, доцільно буде, за допомогою комп'ютеру, зробити з неї цифрову копію і, у подальшій роботі використовувати вже її. Окрім першочергової задачі збереження оригіналу від псування така процедура надає широкі можливості щодо покращення якості звучання фонограми, шляхом використання різноманітних комп'ютерних засобів. Найчастіше у роботі із копіями записів, що зберігалися на магнітній стрічці виникає потреба усунення власних шумів стрічки, а у випадку, коли джерелом фонограми була грамплатівка – видалення клацань та гуркоту механізму електрофону. За допомогою еквайзера існує можливість

відкоригувати частотні характеристики запису і досягти більшої натуральності її звучання. Слід сказати, що така робота досить кропітка і хоч в результаті якість звучання фонограми може бути суттєво покращено, та ідеальною вона не буде. Тому до такого способу вдаються не дуже часто.

Окремо слід сказати про технологію MIDI (Musical Instrument Digital Interface). Це метод створення фонограм із використанням електронного банку тембрів (при чому, як синтезованих так і семплів живих музичних інструментів). Співпрацюючи з музикантом, хореограф може стати співавтором музичного твору, висловлюючи побажання щодо фактури аранжування, тембрального забарвлення інструментів, темпових відхилень, наявності та тривалості пауз і т.д. Такий спосіб дозволяє створювати як суто електронні фонограми так і змішані, коли на запис живих музичних інструментів накладається звучання електронних. Найчастіше він використовується у випадках, коли живим інструментам потрібно створити акомпанемент. Процес створення MIDI фонограм тривалий і складний, і вимагає від виконавця, як музичних здібностей, так і знань у галузі комп'ютерної техніки .

З розвитком швидкісного бездротового інтернету у концертмейстера з'явилась можливість в режимі онлайн працювати в класі з фонограмами, які зберігаються на віддалених серверах, використовуючи, наприклад, смартфон. Постійний доступ до необмежених аудіо ресурсів глобальної мережі позбавляє хореографа та концертмейстера від необхідності створення власної фонотеки. Можливість користуватися інтернетом не тільки в приміщенні а й взагалі будь де (за наявності сигналу мережі) дозволяє хореографу здійснювати підбір та аналіз музичного матеріалу в будь який зручний для нього час.

Технічні засоби забезпечення музичного супроводу до практичних занять з хореографічних дисциплін постійно вдосконалюються, і концертмейстерові важливо добре орієнтуватися в світі інновацій з тим, щоб своєчасно впроваджувати новітні технічні досягнення в свою роботу, роблячи її найбільш ефективною.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Сперанский С.Л. Музыкальные товары. Экономика - 1987.
2. Сухов Н. Е. Атлас аудиокассет от Agfa до Yashimi. Радио аматор - 1994.
3. Бродский М. А. Бытовая радиоэлектронная аппаратура. Польша - 1994.
4. Анохіна І. Ю. Персональний комп'ютер без проблем і загадок. БАО Донецьк - 2009.
5. <http://www.ixbt.com/multimedia/mp3-meloman.html>